

HISTORIA SACRA,

Inde ab exordio Mundi ad natum

CHRISTUM,

Ex Sacris literis, & fide dignis, qui
extant, auctoribus, chronologicè concinnata, &
publicæ luci commissa,

In Regia Gustaviano-Carolina ad
Emmam Academia

ab

OLAO MOBERGIO,
S. Theologiæ ibidem Professore.

Intervallum primum ab orbe condito ad diluvium
usque, publicè respondendo tuebitur

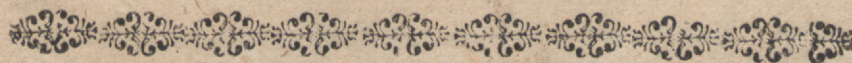
LAURENTIUS SALVIUS

Sudermanus,

S. Theol. Studiosus, & S. R. M.^{tis}

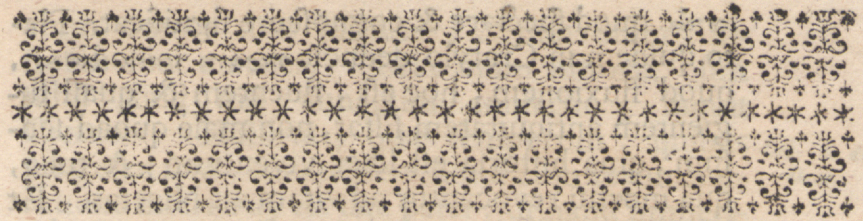
Alumnus,

In Auditorio maximo ad diem VI. Februarii,

A. C. M. DCXCII.

DORPATI,

Excudit JOHANNES BRENDKEN,
Acad. Typograph.

בשם ערליו

§. I.

SI Historia quoquo modo

scripta delectat, teste Plinio, quanto magis Sacra, quæ nos accuratè instruit de Divina voluntate, hominū variorum sorte, religionis vicissitudinibus, & fatiis, imprimis verò Ecclesiæ Catholicæ indole; cujus quidem *ornamenta interna*, cum primis *fidem* nos æstimare docet Scriptura; admirabilem verò Reipublicæ Ecclesiasticæ, in toto orbe terrarum, *per varios casus, per tot discrimina rerum*, progressum, nos cognoscere facit Historia Sacra, cui jungenda Chronologia tanquam oculus temporum, ut perspiciatur quando quid in Ecclesia sit gestum.

Lib. 5. E. pist. 8.

§. II.

Dicitur autem Historia *ἀπὸ τοῦ ἱστοῦ*, quod est scire, cognoscere. Nempe ejusdem originis sunt *ἱστορίαι*, & *ἱστορία*, unde *ἱστορία*, & hinc verbum

Vid. Gerard Joan. Vossius de natura historiæ c. 1. p. 2.

ιστορίαν. quod spectare & cognoscere significat. Plato quidem in Cratylo deducit *ἱστορίαν* ἵστωρ ἐστίν, quod fluxionem, hoc est, fluentem & quasi fugientem antiquitatem sistat, non malè quoad sensum, quia historia est liber viventium, & tuba, quâ mortui revocantur ad vitam ait Nicetas. Et nuncia vetustatis, ut loquitur Cicero. Quibus consentit Plinius, ut historiam scriberet, rogatus: *Mibi pulchrum imprimis videtur non pati occidere, quibus aternitas debeatur.* Sed docti haud ignorant, quid de Platonis Cratylo sit statuendum; Quemadmodum & de Varronis originibus, qui sæpè in suis de L. L. libris prudens sciens fallit, falliturque.

§. III.

Historia strictè quandoque accipitur, ut iis solum conveniat, quorum quis fuerit *ἱστορία* qualis est Historia Sacra in veteri Testamento, de exitu Israëlitarum ex Ægypto, de peregrinatione eorundem in deserto, de possessione terræ Sanctæ, & aliis consimilibus, ab *ἱστορίαις* & tamen *ὑποπνεύματι* *ἁγίῳ* *Πνεύματι* literis consignata. Evangelica in Novo Testamento Evangelistis ab *ἱστορίαις* tradita Luc. 1. 2. hoc est, ab illis, qui à Deo peculiariter delecti fuerunt testes Act. 1. 8. & cap. 10. 14. ut ab initio ministerii Christi essent *ἱστορίαις* *ἡμετέροις*, spectatores & præsentēs auditores eorum, quæ Christus cœpit facere & docere.

Historia latè accipitur, pro quavis rerum gestarum, etiam ab ætatis nostræ memoria remotarum, notitia & narratione, & sic differunt Historia & Annales, ut Genus & Species, Annales, enim

enim omnes sunt historiæ, at non omnes historiæ sunt annales. Erat enim historia olim nihil aliud nisi annalium confectio, inquit Cicero. Historia, quæ temporum, quibus res gestæ sunt, notationem simul cum rerum narratione interferit, ita latè pater, ut haud immeritò Historia Chronologica audiat.

Lib. 2. de Orat.

§. IV.

Historia meritò vocatur aliàs testis temporum, Lux veritatis, vita memoriæ, Magistra vitæ, nuncia veritatis, Archivum negotiorum Ecclesiasticorum & Civilium, orchestra omnis generis spectaculorum, seriorum, & ludicrorum, lætorum & tristium, cum vivis tam actionum, quam personarum simulacris; Momenta temporum, locorum, hominum, gestarumque rerum. Quod Historia sit testis temporum, id ipsa res loquitur, & testatur Cicero lib. 2. de Orat. Quodque Chronologia vice versa anima sit Historiarum, sine qua fabulis, quam historiis, similiores sunt, docet Johannes Jacobus Heinlinus in Chronologia Historica.

Pag. m.
96.

§. V.

Historia est cognitio singularium, quorum memoriam conservari utile est, ad bene beateque vivendum. In Universali Historia singulæ res cognoscere, & memorare, æquè necessum est, atque in particulari, nam notitia nostra non est ex omni parte intuitiva, nec conducit in hoc scientiæ genere, per abstractiones, & communitatem

Gerard.
Joan. Vossius de Nat. Hist. c. 4. pag. 15.

entium acquirere notitiam rerum gestarum qualemcunque universalem, & generalem, ut in Metaphysicis, & quibusdam Mathesios partibus fieri operæ pretium est, sed singula, quorum memoria ad bene beatèque vivendum facit, narranda & ponderanda sunt.

Historia verò Chronologica Sacra, est rerum, suis, quibus in Ecclesia Dei potissimum gestæ sunt, temporibus, alligatarum Narratio.

§. VI.

Historia Chronologica Sacra, quam nunc contexere constituimus, gemina est, una Veteris, Novi Testamenti altera. Historia Veteris Testamenti ab initio mundi incipiens, per spacium trium millium, nongentorum quadraginta & septem annorum, juxta usitatissimum Scaligeri calculum, ad Christum natum decurrit. At juxta aliorum, quos nos sequimur, calculum. 4007.

Hæc autem Historia rerum omnium, & generis nostri primordia, ejusque & ante, & post diluvium propagationem, singulariter populi Judaici originem, incrementa, admirabilem ex Ægypto liberationem, Rempublicam à Deo ipso constitutam, in primis autem revelationes divinas, Patriarchis, & Prophetis ab initio mundi, partim de aliis, partim, & potissimum, de generis humani Restauratore in mundum mittendo, factas, & Sacra denique, ac totum divinum cultum Synagogæ per Moſen institutum, & multis editis miraculis confirmatum, describit. Et tota quidem illa

illa usque ad Monarchiam Græcorum à Prophetis ipsis, aut viris Propheticum spiritum habentibus, perscripta, & Sacris seu Canonicis libris comprehensa est; cum Nehemiæ liber circa initia illius Monarchiæ finiatur. Quæ autem portio ibi deest, parva sanè, ea ex duobus libris Maccabæorum, & Josephi antiquitatibus petenda est. Quin & numerum octavæ seu ultimæ Epochæ à soluta captivitate usque ad natum Servatorem, cum jam tum desierint libri Canonici, & scripta Prophetarum, cogimur ex Prophanis historiis colligere. Singulari autem Dei providentia factum esse videtur, quod anni singulorum imperatorum, ibi, quam alias, accuratius annotentur in prophanis scriptoribus, Herodoto, Dionysio Halicarnasseo, Diodoro siculo, & aliis, à quibus secundæ Monarchiæ 200. circiter anni adsignantur, Tertiæ 280. Julio Cæsari 6. & Augusto 56. cujus anno 41. exeunte natus est Salvator.

Sed cum nihil sit in Historia, pura & illustri brevitate dulcius, proinde quod Chorographi per stadiasmus, ut loquitur Josephus Scaliger, ab urbe una ad aliam faciunt, idem nobis faciendum per annos, ab intervallo ad intervallum. Ea intervalla Græci *περὶ* vocant, quod illis sistantur, & terminentur mensuræ temporum. In octo verò talia intervalla, totum vetus Testamentum ab exordio mundi, ad natum Christum commodè distribui potest, quorum primum ab anno mundi primo, ad diluvii tempus est annorum - 1656. Secundum à diluvio ad nativitatem Abrahami 352. Tertium à nato Abrahamo usque ad ejus ingressum in terram Cananæam. - 75

Quantum ab ingressu Abrahami in Canaanam terram ad exitum Israëlitarum ex Ægypto	- - - -	430.
Quintum ab exitu Israëlitarum ex Ægypto usque ad ædificationem Templi, & quartum annum regni Salomonis	- - - -	480.
Sextum à cœpta ædificatione templi ad captivitatem Babylonicam	- - - -	417.
Septimum anni videlicet ipsius captivitatis Babylonicæ	- - - -	70.
Octavum à soluta captivitate usque ad nativitatem Jesu Christi æterni Dei Filii	- - - -	527.

§. VII.

Certitudo intervalli primi, quod nimirum inter primordium mundi & diluvium est, ex Epilogis mis annorum, quibus Patriarchæ illi antediluviani filios genuisse dicuntur Gen. 5. adstruitur. Ab anno mundi, & Adami primo, ad nativitatem Sethi effluxerunt anni

	Enosi	- -	105.
	Kenani	- -	90.
	Mahalaëli	- -	70.
Hinc ad nativitatem	Jaredi	- -	65.
	Enochi	- -	162.
	Mathusalachi	- -	65.
	Lamechi	- -	187.
	Noachi	- -	182.
Ad nativitatem Semi, Chami, & Japheti			500.
Et vixit adhuc annos fere	- -	- -	100.

Usque ad diluvium. Noach enim fuit sexcentorum annorum, quando diluvii aquæ inundaverunt terram Gen. 6. 7. Sed benè dixerim ipsum Noachum

Noachum vixisse adhuc annos fere centum à nativitate filiorum semi, Chami & Japheti usque ad Diluvium, nam ipso anno sexcentesimo vitæ Noachi, mense secundo, decimo septimo die Mensis, cœpit diluvium, ut refert Moses Gen. 7. 11. hoc est, Anno Mundi 1656. ineunte. Annus igitur Diluvii annumeratur 600. illis annis Noachi. De 500. annis Noachi cum gignere cœpit, quidam 20. annos detrahendos putant, ideo quod eo tempore centum tantum anni restarent ad diluvii annum, cum tamen c. 6. 3. Deus promittat tempus agenda pœnitentiæ 120. annorum, poni tamen hic numerum 500. pro. 480. Sed valdè incerta redderetur Sacra Chronologia, si hoc modo annos Patriarcharum interpretari liceret. Statuimus itaque hanc de ætate Noachi, cum filios gignere inciperet, commemorationem per anticipationem quandam huic loco, ubi series Patriarcharum traditur, insertam esse, & Japhetum Noachi primogenitum 20. demum anno post denunciationem illam de 120. annorum tolerantia natum esse, & ideo cap. 6. 10. tanquam in proprio loco iterum agit de filiorum ejus propagatione.

§. VIII.

Sed, ne ambigiosi videamur, ad res in Ecclesia Dei, suis, quibus gestæ sunt, temporibus alligatas, properemus.

Ad Cardinale aliquod punctum in sphaera cœlesti initium mundi referendum est, qualia sunt duo solstitia, & duo æquinoctia. Ad solstitiorum tempus mundi creationem retulisse vix quisquam

reperitur, præter Gerhardum Mercatorem, qui initio Chronologiæ suæ asserit, Mundum tempore æstivo esse creatum, sed omnes ferò ad alterutrum æquinoctium. Vernali tempore mundum conditum esse, multi adeo arbitrantur, quod eo anni tempore omnia germinent, quæ contra in autumno marcescunt. Cum itaque jusserit Deus, ut tum terra germinaret, verisimile putant, verno tempore mundum conditum esse. Alii tamen, & rectius, ad autumnale æquinoctium creationis tempus referunt, quæ sententia sequentibus confirmatur argumentis. Primum petitur ex c. 23. Exodi, ubi dicitur v. 16. festum collectionis frugum celebrari debere בַּצֵּאת הַשָּׁנָה in exitu anni. At festum illud celebratur in autumno. II. Idem asseritur Exod. 34. 22. ubi festum collectionis celebrari jubebatur תְּקִיפַת הַשָּׁנָה in revolutione anni. III. Sumitur ex anno Jubilæo, ejus initium non in vere erat, sed circa æquinoctium autumnale, ut legitur Lev. 25. 9. & sicut in creatione nox diem, ita & in anno hyems æstatem antevertit. IV. Petitur ex mensium numeratione, quorum primus ante exitum quidem Israelitarum ex Ægypto erat Tifri, imò, etiam post exitum, & in hunc usque diem, quod ad negotiationes, & res politicas attinet, pro primo anni mense à Judæis habetur. Confirmat id Chaldaeus Paraphrastes in 1. Reg. 8. 2. ubi dicitur Israëlitas congregatos fuisse ad Regem Salomonem in mense Ætanim, in die festo, is est mensis septimus, ad quæ paraphrastes addit, qui antiquitus ante exodum dicebatur primus. Mensis ergò Ætanim, alias Tifri dictus, ante exitum erat primus mensis anni. Idemque confirmatur V. ex

historia

historia diluvii, quod cœpit, referente Mose, decimo septimo die Mensis secundi, h. e. Mensis Cisleu, qui incidit in nostrum Novembrem. Et sic annus est vel Ecclesiasticus vel Politicus. Ecclesiastici, seu sacri initium est æquinoctium vernum, sub quod Ægypto sunt egressi Israëlita, mense Nisan: Et quidem novilunium ipsi æquinoctio proximum, sive præcedat, sive sequatur, sive in illud incidat. Sed anni politici initium æquinoctium autumnale.

§. IX.

Creatum igitur fuisse mundum 23. Octobris, uti censent Georgius Hornius, Jacobus Usserius, & alii, statueremus libenter, nisi constaret, temporum vicissitudines proprie dictas non fuisse, antequam sol, luna & astra, quæ in signa tempestates, dies & annos sunt data, extiterunt. Cum ergo hæ quatuor anni partes Naturæ sint ordinariæ, & continuantis, non inchoantis, & imperfectæ, necessum est, ut quæstionem de certo mundi creationis puncto, aut ἀνεσθιόντων, aut prolepticè intelligendam esse, aut, quod est ad fidem pronius, primum creationis punctum, nec vernum, nec autumnale, sed ὁικονομικόν, & dispensationis divinæ nuncupandum censeamus. Dies solis omnium primus fuit, qui à vespere cœpit, unde Moses à vespere, hoc est, à primo temporis puncto, vel creationis principio initium factum dicit, in matutino autem tempore, dum tenebræ, absoluto cursu, rediverunt, finem ponit, hinc & Judæi à vespere, seu sole occidente dies suos naturales numerant, sicuti nos à sole oriente, quem morem νομίζουσιν inchoandi ab ipso Adamo, & Patriarchis accepisse videntur. Hoc i-

*vid. Job.
Henr. Hot-
ting. Hist.
Creat. p. m.
11. 5. 120*

pso die primo una cum Cœlo, quod Empyreum vocant, & beatorum sedem, etiam Angelos creatos, communis est interpretum sententia, concilio Lateranensi sub Innocentio III. Pontifice asserta, quæ sententia probari potest ex isto Jobi, *ubi eras, cum me laudarent astra matutina, & jubilarent omnes filii Dei.* Non autem placuit Mosi Angelorum creationem exprimere, descriptione creaturarum visibilium contento. Imò, eodem die principia omnium rerum esse condita docent Christiani quidam & Judæi, qui per *מְרִיבָהוּ* materiam & formam intelligunt.

Secundo die Dei jussu factum est *שְׁפָלָה*, Latinis firmamentum, sic dictum, non propter materiæ soliditatem, aut duritiem, quasi glaciei instar esset concretum & condensatum, sed propter stabilitatem, & firmam permanentiam in suo esse, quia corruptionibus, & alterationibus non ita est obnoxium. In opere secundi diei, non habetur in Hebræo textu approbatio illa Dei: *Et vidit Deus quod esset bonum.* Unde ajunt Rabbini secundo die Gehennam esse conditam, quâ Deus per se non delectatur. Non nulli Christianorum, angelos tunc lapsos esse opinantur. Lutherus dicit tutius esse talia non inquirere, quæ illæsa salute possumus ignorare. Aliàs clausula generalis in fine capitis additur: *vidit Deus cuncta, quæ fecerat esse valde bona.*

Tertio die non tantum aquas in unum locum, hoc est, in Oceanum congregatas, unde rectè veteres docent omnia flumina omnesque aquarum confluxus in Oceanum relabi (idem de mari Caspio observatum est quod etsi separatum omninò videatur,

deatur, per meatus tamen subterraneos Oceano arctico unitur, unde & falsum esse tradunt). Sed & Paradisum conditum esse quidam statuunt, ne post sex dierum opus, nova creatio Deo adscribatur.

Opera reliqua singula, singulis diebus facta recenset Vir ille DEI, & fidelis servus Moses in Bibliorum frontispicio. Illustri autem hoc domicilio sexto die perfecto, hominem demum, qui tot bonis frui deberet, condidit Deus, ex pulvere terræ, inspirata anima vivente, atque immortali; vocem autem singularem *אָדָם* sequitur verbum plurale dominantur, quia Moses complecti voluit utrumque sexum, & omnibus Adami posteris hanc felicitatem, si bonorum suorum memores in statu integro permansissent, fore communem, adeoque ad seros nepotes propagandam. Mulierem deinde ex costa viri formavit. Conjugium inter eos instituit, dominium orbis, & omnium animalium, quibus etiam Adamus, jubente Deo, nomina imposuerat, attribuit.

Eodem die, nimirum sexto, præceptum illud de vitando fructu arboris scientiæ boni, & mali, quod reservatæ supremæ potestatis indicium foret, a Deo datum est, quod, proh dolor! parentes nostri primi instinctu Diaboli nefariè violavêre, & propterea imagine illa Divina, quæ fuit lux in intellectu, bonitas in voluntate, & conformitas in appetitu, turpiter exuti sunt.

§. X.

Quam diu autem in statu integritatis manserint,

rint, certò quidem sciri non potest, probabile tamen judicant Theologi magni, quod die illa recurrente in proxima à sui creatione septimana, & lapsus, & ejectus sit Adamus, hoc est, die 13. à primo creationis initio. Quo pacto etiam non nulli explicant Patrum plerorumque sententiam, quod nempe eadem quidem septimanæ die, qua conditus Adam est, lapsus ipse sit, & expulsus, quod ex reparationis synchronismo colligi potest. Christus fuit feria sexta conceptus, eadem die in cruce mortuus. Hinc probabile est eadem die, non numero, sed in hebdomadali ordine, fuisse ejectum Adamum, quo in paradysum erat introductus. Juxta illud vulgatum: ἡ ἡμέρα ἐπλάσθη, καὶ ἐξέλασθη. sed hic cum Cedreno meritò concludimus: non ulterius inquirenda sunt, quæ Spiritus Sanctus in divinitus inspiratis libris reticuit, ne loco exigui lucri, magnum nobis accersamus damnum; Interim probatissimi quique Interpretes exiguum intervallum integritatis statui concedunt.

Cæterum, non possumus non læta memoria repetere, quod Divina Majestas omnes tres ordines, seu Hierarchias, quibus omnis nostra consumitur ætas, in ipso Paradiso ordinavit, ut quocunque in vitæ statu inveniaris, DEO illum non displicere intelligas. Nam Ecclesiasticum statum instituit Deus, cum Adamum sui constituebat cultorem, &, lege de fructu ligni scientiæ boni & mali vitando lata, Ecclesiam ordinabat, ad quam Adam cum posteritate sua, die Sabbatho convenisset, & post refectionem ex arbore vitæ, prædicasset Deum, & laudasset eum, donec statutum tempus impletum esset, quo esset translatus in cælum, cum summa

ma suavitate. Oeconomicum Sanxit, cum, mutui auxilii, & propagandi generis humani causa, Conjugio instituto, cultum horti pulcherrimi homini injungebat. Politicus tandem status est fundatus, cum primi Parentes, terræ, & omnibus, quæ in ea sunt, imperare Juebantur. Etsi enim Politias esse remedium corruptæ naturæ, quo constringatur cupiditas legum vinculis, & pœnis, nè libere vagetur, cum Luthero libenter fatemur, nec in superbis urbium munitarum substructionibus, quarum causa prima terror, & metus aberat, sed in liberrima vitæ beatæ statione dictamen rationis fuisse observandum ultrò largimur, regendam tamen fuisse societatem hominum imperio blandissimo, nemo inficiabitur. Domicilia scilicet propria, & distincta dominia, in distinctis familiis per universum Orbem fuissent futura. Ideoque ipse Adamus sapientia cœlesti adhuc plenus, fatidico spiritu de futuris vaticinatus, prædixit, relicturum virum Parentes, & uxori adhæsurum.

§. XI.

Expulsis autem è Paradiso Parentibus primis, Cherubim Angeli boni custodiæ Paradisi ad tempus certum sunt præfecti, qui Protoplastis regressuris in Paradysum, flammis fulgureis, ceu gladiis hinc inde vibratis terrorem incuterent. Ceterum B. Lutherus censet custodiam hanc mansisse usque ad diluvium, ut extaret certum memoriale ad omnem posteritatem, tam miseri & calamitosi lapsus, ut postea locus Sodomorum.

Porro, eo ipso die, quo lapsi sunt homines, gratiæ

gratiæ divinæ promissione, & primi Evangelii de benedicto semine Mulieris promulgatione erecti sunt. Quod Prot-Evangelium è sinu Patris æterni prolatum in Scriptis Mosaicis, instar gemmæ pretiosissimæ, imò, in toto codice Sacro, instar stellæ fulgentissimæ in firmamento cœli gratiæ radiat, & coruscat: ac fons, & scaturigo est omnium promissionum divinarum, utpote quæ omnes in semine mulieris benedicto *vai ngi aiun* sunt. Sed ut ut à damnatione liberati parentes primi, adhæsit tamen ipsis lues illa originalis, & extra Paradisum, & quidem in agro Damasceno, ut Epiphanius opinatur, vixerunt. Interim genuit Adamus liberos ad imaginem suam, scilicet miseros peccato inquinatos, pœnisque peccati obnoxios, ex illis Moses tres nominat Cainum, Abelum & Sethum. Philo Judæus præter eos numerat XII. Adami filios, & IX. filias. Comestor XXX. liberorum paria primo Parenti nata esse dicit, & Cain uxorem, itidem Adami filiam, nominat Calmanam, Sethi Delboram, qua autoritate ipse viderit.

Non exiguas Pater optimus, fraude Satanæ sede felicitatis destitutus, sensit ærumnas. Alter enim filiorum Cain, primogenitus & agricola, Abelen fratrem, quod Sacrificia ejus DEO acceptiora vidisset, in agro peremit, seque hoc ipso facinore consortio Dei, & Parentum indignum fecit, & omnem suam posteritatem à vero numinis æterni cultu abstractam, secum in Nod terram Orientalem, facie Dei privatam, in perpetuum abduxit exitium: ipsamque DEI Ecclesiam tandem in partes suas sollicitatam, ad nullum ferè numerum redegerunt

degerunt Cainitæ. Nato enim Hanocho, h. e. in lucem edito, uti Cain opinabatur, auspicati initii filio, edificavit Cain civitatem, quam in memoriam sui filii Hanochiam adpellavit. Et Lamechus Caini abnepos Mathusaële Patre natus, impietatis avitæ hæres, & æmulus, conjugium ipsum generis humani fontem maculare exorsus est, duas uxores ducens, contra conjugii primævi institutionem, haud absurdum ratus, si hoc pacto, alteros piorum cœtus numero filiorum superaret, ac mundi possessionem ad se traheret. Ejus filius Jabal à proventibus sic dictus Hebræis, rationem multiplicandorum pecorum, & jumentorum monstravit mortalibus, Jubal à Cornibus arietinis nominatus, cornibus animalium, & intestinis ad lætitiā, & bella uti docuit. Tubalcain, quem gentiles Vulcanum vocant, ferramentorum & armorum faciendorum artem primus adinvenit. Quamquam & Adamo potius hæc laus debetur, quod artium principia posteris suis commonstrare potuerit, ipse scilicet à Deo doctus. Lamechi autem filii excoluerunt istas artes, & ad voluptatem majorem, & ad usum quendam nostrum traduxerunt mali isti, qui pius semper solent esse solertiores.

Lamechus tali prole elatus cædibus grassari non dubitavit. Nam inter Ecclesiam veram, & Cainiticam antipathia quædam fuit. Lamechus autem Cainiticæ Ecclesiæ primum membrum, duos diversæ ætatis pios homines, Prophetam forte quempiam, & ejus filium, à quibus ob dissolutos mores redargui potuit (quod tamen non asserimus, sed ponimus) occiderat, unde vereri poterant uxores, ne pœna homicidii in ipsas, co-

C tamque

tamque familiam redundaret, proinde eas hunc in modum alloquitur: Audite uxores Lamechi, virum quidem occidi, & adolescentem, sed quid hoc ad vos? ego in caput meum securè recipio, si quid est periculi. Quamquam vobis affirmo, nihil planè hic periculi esse; Quod si occisor Caini Atavi mei fratricidæ septuplò atrocius peribit, quid ei expectandum putabitis, qui me occidere fuerit ausus, qui non fratrem, sed duos alienæ familiæ homunciones, nec injuria, utpote gloriæ meæ invidentes, & me verbis molestis lacessentes interemi? Ita Lamechus impius gloriatur in malitia, & prophanum captat jocosum ex numeri Paronomasia & privilegio, quod Caino concefferat DEUS, velut ipsi Deo illufurus, quasi ipse homicidarum Patronus effet. Interim pro Abele occiso, & Caino tanquam mortuo, aliud Deus substituit Adamo semen, nimirum filium Sethum, qui anno ætatis suæ 105. genuit Enosch, à miseria, & ægritudine sic dictum, quo nomine innuere videtur Seth persecutionem aliquam singularem Ecclesiæ istius temporis, siquidem nomina illa non fortuita æstimanda sint, sed aut Prophetica, vel ominis boni, aut ab eventu sumpta sint, ac statum Ecclesiæ respiciant. Eo tempore cœpit verbum Dei prædicari, & Ecclesia per Sethum restaurari. Inde, Seth & posterii illius cœperunt denominare se à Jehovah, videlicet cultores Jehovah, seu filios Jehovah, sic enim infra à Mose appellantur filii Dei. Anno ætatis suæ, & mundi 930. mortuus est Adamus omnium hominum primus, & fama est eum in monte Calvariæ, ubi Christus crucifixus est, sepultum esse, in tumulo quodam à Noacho facto, qui etiam perhibetur ejus ossa in arca conservasse. Quidam

A. M. 130.

A. M. 135.

Gen. 6, 2.

dam eum in monte Calvariæ quidem sepultum, sed inde Hebronem translatum referunt.

§. XII.

Sicut Henoch initium benedictionis temporalis fuit in generatione Cainitica, ita postea in generatione piorum initium, sub quo iterum incepit florere religio & benedictio spiritualis, fuit Henochus septimus ab Adamo, natus anno mundi 622. Patre Jaredo de Sethi familia, vir pietate gravis, qui cum in terris 365. annos vixisset, & coram DEO ambulasset, i. e. verum Dei cultum strenue promovisset, nec non scelera hominum seriò redarguisset, à Deo A. 57. post Adami mortem, in cœlum est translatus, ne ex communi mortis lege somniare pergerent mali, nihil inter se Deique filios interesse, quod uni fato utrique deberentur, quin potius per ejus vitam migrationemque pateret nimium eos falli, qui in hujus mundicœno spem universam defigunt, æternitatis cogitatione ex animis planè deleta. Translatus autem est Enoch in cœlum beatorum, quia piorum alius non est terminus. De modo translationis, de loco, statu, & reditu ejus ante extremum judicium, malumus tacere, & beatitudinem ejus simpliciter asserere, quam cum Rabbinis, & aliis quibusdam de Paradiso terreno, & ejusmodi quæstionibus nugari. Interim coniicimus Henochum fuisse quodammodo immutatum, qualiter illi immutabuntur, quos dies extremus vivos deprehendet.

Libellos, qui olim sub nomine Henochi inter Judæos, & Christianos quosdam primitivæ Ecclesiæ circumferebantur, confictos & impios fuisse, le-

gi potest apud Salian. & Scalig. qui etiam fragmen-
ta quædam ex illis refert innotis ad Eusebium pag.
244.

§. XIII.

Mortuo Adamo A. M. 930. sublato in cælum
Henoch A. M. 987. denato etiam Setho, A. M. 1042.
insignis inter eos Adami posteror, qui ob pietatem
& fidem, filii DEI vocabantur Gen. 6. 2. depravatio
invaluit. Filii enim Patriarcharum in illa terra
habitantes, ubi facies Domini illustre suæ præsen-
tiæ testimonium exhibuit, libidine cum filiabus
Cainitarum nefaria, & cestuoso connubio com-
mixti, progenerunt homines impiissimos, à scri-
ptura vocatos Nephilim, & gigantes, qui veritate
& natura oppugnata, ipsi Deo, quasi mole facta,
bella moverunt, injuriam pro innocentia, pro pie-
tate Numinis contemptum habentes.

§. XIV.

Sed non destiterunt Sancti Patriarchæ, impri-
mis filius Henochi Mathusalem extremi mundi an-
te diluviani casum diutissime vivendo penè affec-
tus, Patris sui exemplum omnibus posteris, pro
efficacissimo ad pietatem spectaculo, jugiter me-
moravit Gen. 5. 27. Et Noachus Lamechi Sethi-
æ filius natus est anno Mundi 1056. Lamechi paren-
tis 182. Mathusalæ avi 369. ab avi Jaredi 596. atavi
Mahalaëlis 661. tritavi Kenanis 731. Et Enoch 821.
post excessum Adami 126. Translationem Enoch 69.
& obitum Sethi 14. anno: ut ita, tribus hisce ex-
ceptis, cæteri Patriarchæ omnes, è nativitate Noachi
lætitiâ

lætitiâ ceperint, & refectionem speraverint in ter-
ra, divinis iris obnoxia. Quin & Noachus usque
ad annum ætatis 500. conjugio abstinuit, vitamque
planè divinam in confertissima improborum ho-
minum multitudine constantissime egit; Nam
Cainitæ nihil Henochi exemplo meliores, subinde
in deterius defecerunt, totique jam rapinis feedif-
que voluptatibus dediti, totius orbis dominium
quocunque modo sibi vindicare non cessabant.
Tempore namque Lamechi homines magis ma-
gisque reddebantur deteriores, ita ut pii etiam ob-
servaverint, singularem à Deo mundo immis-
sum iri pœnam, qua fortè periret totus mundus. Et
sanè in insignem tentationem pii incidere poterant:
quando videbant Messiam nondum venisse, & co-
gitabant mundum totum interiturum. Nam si fi-
nis mundi adveniat, & Messias emanat, vanam ef-
se omnem piorum fidem & spem, totum mundum
temporaliter, tum in æternum, periturum, ne piis
quidem exceptis: cum sine Messia, seu Redemptore
impossibile sit quemque hominum salvari. Hæc
tentatio planè ad desperationem omnes pios adi-
gere potuisset; itaque Deus Providentissimus &
Sapientissimus voluit remedium, contra tantam
tentationem in tempore, & sub ipsius Noachi nati-
vitate, quæ incidit in annum M. 1056. dare piis,
edita hac per impositionem nominis ejus Prophe-
tia, quod omnino Messias venturus esset, & qui-
dem nascendus ex femine & posteritate hujus pue-
ri Noachi; Dum enim, licet totum mundum di-
ludio deleturus sit, servaturum tamen Noachum
cum familia ejus, ex qua nascendus sit Messias, ut
adeo Messias venturus sit, consolator omnium,
hominum, maximè piorum, ut his non sit despe-
randum,

Sebast.
Schmid.
coll-g. Bibl.
p. 162.

randum, q. d. Lamechus; Hic filiolus meus Noachus is est, ex quo tamen nascetur, qui consolaturus nos est ab opere nostro, à dolore manuum nostrarum de terra, cui maledixit Iehova. Et certe Noachus non sine causa præco justitiæ à Divo Petro nominatur, quia impietatem hominum redarguit, Dei iram minatus est, & ad meliora cohortatus est, & quidem per tempus pœnitentiæ agendæ annorum 120. concessum. Communis est opinio, Arcam quingentesimo anno ætatis Noachi, centesimo ante diluvium ædificari cœptam, irridentibus infanum, ut videbatur, pii viri conatum omnibus. Eodem tempore genuit Noachus Sem, *gloriosum, & magni nominis*, Cham *Calidum vel nigrum*, Japheth, *dilatandum*. Non quidem simul tres illos genuit, sed successive. Et licet ibi, sicut & postea, Semus primo numeretur loco, non tamen is primogenitus erat, biennio enim post diluvium demum centenarium annorum suorum numerum implevit. Chamum autem natu minimum fuisse ex Gen. 9. 24. constat. Relinquitur ergo Japhethum primogenitum fuisse, & incipiente diluvio centum annos explevisse. Et ideo ejus genealogia primo loco recensetur Gen. 11. 2. Quod autem Semus superioribus istis Genesios locis primo loco ponatur, id ob dignitatis factum est prærogativam, cum ille ad Genealogiam pertineret Abrahami, & Messiae. Vox ergo genuit accipienda est pro *gignere cœpit*, seu quingentesimo ætatis anno primum rei uxoriæ operam dare cœpit Noachus. Ipso verò, quo diluvium cœpit, anno, vitæ longissimæ tœdiis & afflictionibus exolutus est Mathusalah: ætatis suæ anno 969. quem numerum nullus unquam mortalium est affecutus. Imo, quidam Rabbino-

rum

rum intra septem illos dies anni illius, qui inter ingressum in arcam, & diluvium interfuerunt, optimum hunc senem mortuum & sepultum esse memorant. Noachus vero Dei jussu arcam anno ætatis suæ sexcentesimo, & quidem mense ejus anni secundo, die decimo septimo Gen. 7. 10. ingressus est, cum uxore, & tribus filiis jam dictis, eorumque uxoribus. Porro, ut ratio mensium, quorum fit mentio in historia creationis, rectè intelligatur, nomina singulorum suo ordine adscribam pro ratione anni sacri, 1. Nisan Martius. 2. Jiar Aprilis. 3. Sivan Majus. 4. Thamus Junius. 5. Ab Julius. 6. Elul Augustus. 7. Thifri september. 8. Marchesvan October. 9. Cisleu November. 10. Thebet December. 11. Sebat Januarius. 12. Adar Februarius. Sed tempore diluvii sacer annus non dum fuit in usu, quippè institutus demum sub exitum Israëlitarum ex Ægypto. Exod. 12. Ubi Moses Nisan primum mensem in fastis suis ordinavit, servato tamen ritu pristino, quoad nundinationem rerum venalium, reliquamque dispensationem. Quia ante exitum Israëlitarum ex Ægypto erat Ætanim, alias Thifri dictus, primus mensis anni. Et sic à primordio rerum, ad Diluvium, annos 1656. absolutos esse, ex Epilogismis annorum, quibus natalis & mors Adami, & posterorum ejus à Mose signata sunt, tam certum est, quam nemo hactenus dubitavit. Cœpit igitur diluvium Neomenia Casleu, XXV. Phæophi Ægyptiaci, VI. Scorpionos, hoc est, aquæ incipientes crescere à XVII. Novembris, in XIV. Aprilis desiverunt, quod est intervallum CL. dierum, sed diluvium decem dies, ultra integrum annum duravit, quod ut demonstrari possit, sciendum est singulos menses

A. M.
1656.

Scalig. de
Emend.
Temp. lib.
5. p. m. 372.

ses solares eo tempore continuisset trigenos dies, quod apertissime ex hac diluvii historia constat: cœpit enim diluvium decimo septimo die mensis Secundi. Arca vero substitit 17. die mensis septimi Gen. 8. 4. hoc est, post intervallum 5. mensium, illud autem intervallum erat 150. dierum Gen. 7. 8. qui cum dividuntur, relinquuntur singulis mensibus dies 30. unde patet 40. illos dies, quibus cecidit pluvia Gen. 7. 17. istis 150. diebus annumerandos esse. Quibus exactis deficere cœpit aqua usque ad 10. mensem, Gen. 8. 5. hoc est, per dies 74. adeo ut vertices montium conspicerentur. Mansit autem Noach adhuc in arca donec exaruisset terra, usque ad 27. diem mensis secundi sequentis anni, Gen. 8. 14. hoc est, per quatuor menses, & dies integros 26. quibus si addentur quinque isti dies intercalares ex superiori anno residui, fient in universum dies 151. quibus exactis Noach cum suis arca egrediebatur. Gen. 8. 18. Mansit ergo Noach in arca 375. diebus, h. e. decem diebus ultra integrum annum. Ethæc est convenientissima Chronologiæ ratio, quam mirum in modum turbaverunt Græci, addentes annis singulorum propè Patriarcharum ante filiorum, qui recensentur, generationem, centenos annos: & totidem eorum ætatibus detrahentes post generatam sobolem, ita tamen, ut summa annorum juxta Græcos excedat summam, in Hebræo codice contentam, 584. annis. Idemque postea factum in annorum supputatione post diluvium usque ad Abrahamum. Et hic error iste apud Græcos invaluit, ut etiam in Eusebii Cronico videre est. Hujus discrepantiæ meminit quidem S. Hieronimus in quæst. Hebr. sed nullam causam reddit. Augustinus verò lib. 15. de Civ.

Terf. Annos
in gen. c.
5 p. m. 22.

de Civ. Dei c. 10. fatetur se diversitatis hujus rationem prorsus ignorare, & cap. 13. cum incredibile arbitretur, vel gentem Judaicam in suo codice, vel LXX. interpretes in sua translatione, vel voluisse vel potuisse conspirare in unum mendacium, potius errorem hunc tribuendum putat Librariis, qui LXX. versionem primum exscripserunt, præsertim cum ista versio manifestum & palpabilem contineat errorem, ex supputatione enim annorum juxta versionem illam LXX. interp. sequitur Mathusalechum adhuc 14. annos vixisse post diluvium, quæ manifesta est absurditas, quod & ipse Augustinus isti LXX. versioni aliàs addictissimus, agnoscit, ut videre est ex ejusdem libri c. 11. Videntur de Diluvio notitiam habuisse Philosophi, alique Scriptores prophani, vel ex sacrarum literarum lectione, vel auditione ex famâ, vel Chaldæorum aut, Ægyptiorum relatione & monumentis, ut ex Josepho, Beroso, Eusebio, aliisque auctoribus probat Pererius l. 12. in Genes. De Cataclysmo qui in Deucalionis tempora incidit, mentio est apud Arist. Lib. I. Meteorol. c. 14. & quibusdam rationibus, cur factum sit diluvium, nec universale fuisse, demonstrare nititur; Certis quoque temporibus hujusmodi eluviones accidere necessarium esse asserit, lib. de Mundo c. 6. Cicero in somnio Scipionis. Plato lib. 3. de legibus celebre illud diluvium fuisse docet, sed montanos aliquos ferè Pastores in summis montium jugis evasisse, & velut scintillas generis humani conservasse. Lucianus in Timone, ejusdem Diluvii meminit (nam plura fuisse auctor est Plato in Timæo, Deucalionis nimirum in Thessalia, & Ogygis in Attica) sive naufragii Universalis: ὡς ἐπὶ τῇ ἀναρχίᾳ καὶ τῇ ναυαγίᾳ, ἐπὶ τῇ Δευκαλιωνικῇ ἰγένετο, ὡς ὑπερρυγίων ἀπάντων καταδεδοκόων μὲν ἐπὶ κιβώτιον

κιβωτιον περιωρῆσαι προσκεῖλαν τῷ λυχωρεὶ ζωπυρὸν ἢ τῷ
αἰθερωπῶνι σπέρματι. διαφύλαξεν. Hinc tantum repen-
te, Deucalionis etate naufragium exortum sit: ut omnibus
sub aqua demersis, vix unica scaphula servaretur, quæ in-
montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillas
quasdam servans.

Hujusmodi opiniones Poëtarum carminibus,
& julii Hygini fabulis de Deucalione, & Pyrrha
celebrantur. Sed nos clarioribus doctrinæ melioris
radiis illustrati, Cataclysmum, quò Deus humanæ
malitiæ ultor fuit, & homines iniquitate corru-
ptos, omnemque substantiam viventem è terra de-
levit, usque ad animantia, à reptili usque ad volu-
lucres cœli, solo Noacho cum familia incolumi, a-
pertis cœli cataractis, & fontibus abyssi, non ex so-
lis causis naturalibus provenisse, sed supernaturali
productum esse credimus: Continua pronomini
EGO repetitio Emphasin habet, quâ ostenditur
Deum supernaturali ratione, diluvium orbi super-
inducturum. Noachici Diluvii tres causas attingit
Philo Judæus l. 2. de vita Mosis, Senecam secutus
lib. 3. de Nat. quæst. c. 27. qui paulò post quinque
causas effectrices diluvii ponit, non omnino impro-
bandas, juxta Benedictum Pererium lib. 12. in Ge-
nesin. Ante universalem mundi inundationem
scribit Genebrardus in sua Chronologia, unam
tempore Enos extitisse, quæ tertiam partem terræ
perdiderit. Diluvia in historiis commemorantur
plura, sed omnia illa naturalia & particularia. No-
achicum verò utpote non ex solis causis naturali-
bus, sed per Dei omnipotentiam factum, tam uni-
versale fuit, ut quindecim cubitis, omnes altissimos
terræ montes aqua excesserit. Animalia vero terre-

terrestria, & volatilia ex puris, sive victui, & usui
humano maximè idoneis animantibus septena, ex
reliquis bina tantum, mas nempe & scœmina, in
arcam fuerunt introducta, ut viverent Gen. 6. 19.
20. Pisces autem, quorum aqua proprium Elemen-
tum est, hoc remedio non indiguerunt, nec cum
Rabbinis aquas diluvii calidas, & ideo piscibus in-
ternecivas fuisse putamus. Duo vero potissimum
miranda sunt, circa hanc animalium conservatio-
nem: Primum quod, instigante Deo, arcam spon-
tè intraverint, Dein, quod annum integrum etiam
carnivora ex pabulo à Noacho importato, com-
modè ali potuerint. Verum cum vis plantarum,
& ratio temperamentis animalium longè dissimilis
fuerit ante, & post diluvium, nulli mirum videbi-
tur, animalia, quæ nunc sunt carnivora, ejusmodi
ante diluvium non fuisse, sed ex herbis & fructibus
arborum eis naturalem fuisse cibum.

Ceterum, cum aquæ ad omnium maximam alti-
tudinem excrevissent, ventis arca, ita Deo gubernan-
te, agitata, & summitatibus montium impacta, per-
stitit immota, inde etiam mensura XV. cubitorum,
quibus altissimos montes undæ superarunt, sumpta
est, nec enim bolide demissa altitudinem aquarum
alias explorare Noach potuisset, cum omnia loca
aquis obruta essent, nec vestigium aliquod montis
extaret, & ipse, an in vallibus, vel montibus erra-
ret, vel qui mons altissimus esset, prorsus ignora-
ret. Arca igitur in montibus Armeniæ ita firma-
ta, mensuram illam aquarum præbuit, & vestigia
retinuit, quota sui parte aquis immerfa fuisset. Sub-
stitit autem arca, ut vult Scaliger, centesimo quin-
quagesimo die ab initio pluvie in uno montium

Setb. Calv.
in Hag. Svd.
2. 35.

Ararat Armeniæ, qui mons à Josepho Gordiaus
vocatur, & omnium totius orbis montium Celsis-
simus putatur, post 40. dies, hoc est, 11. die mensis
Noachus aperta fenestra arcæ emisit corvum,
quo statum terræ exploraret, cumque non redi-
ret corvus, cadaverum esu detentus, columbam
emisit, quæ locum ubi subsisteret non inveni-
ens, ad Noachum rediit. Cumque expectasset ad-
huc septem dies, iterum emisit columbam, quæ
vesperi ad eum reversa rostro suo folium olivæ
tulit: unde novit aquam jam defecisse, deni-
que, expectatis & aliis septem diebus,
eandem emisit, quæ reversa non est.

